

**Een archeologisch inventariserend
veldonderzoek (IVO) door middel van
megagrondboringen aan de Frisiasingel
te Burgum, gemeente Tytsjerkstradiel
(Fr.)**

H. Buitenhuis

ARC-Rapporten 2004-59

Groningen
25 oktober 2004
ISSN 1574-6887

1 Inleiding

1.1 Aanleiding van het onderzoek

Naar aanleiding van het archeologisch inventariserend onderzoek door het Archaeological Research & Consultancy (Huis in 't Veld 2004) is besloten tot een waarderend onderzoek op een deel van een terrein aan de Frisiasingel te Burgum, gemeente Tytsjerkstradiel. Het inventariserend onderzoek geeft aan, dat zich op het terrein, op een diepte van 50–70 cm beneden het maaiveld, een grotendeels intacte podzolbodem bevindt. Daarom is besloten een viertal megaboringen te zetten om de podzolbodem te bemonsteren en op archeologische indicatoren te onderzoeken. Archaeological Research & Consultancy heeft op 12 oktober het veldwerk verricht. Uitvoerenden waren dr. H. Buitenhuis en dhr. M. Boltje.

1.2 Ligging van het onderzoeksgebied

Het terrein ligt aan de westrand van het oude centrum van Burgum tussen de straten Frisiasingel en Westersingel. Op het terrein heeft een schoolgebouw gestaan, dat inmiddels is gesloopt. Ook de funderingen zijn weggenomen. Dit heeft tot gevolg dat een deel van het onderzoeksgebied lager ligt dan de rest van het gebied. De vier megaboringen zijn in dit diepere deel gezet (afb. 1).

1.3 Objectgegevens

ARC-Projectcode	2004-244
Provincie	Fryslân
Gemeente	Tytsjerkstradiel
Plaats	Burgum
Toponiem	Frisiasingel
Kaartblad	6D
Coördinaten	195.05/578.50
Type object	sloopterrein
Type bodem	zand
Geomorfologie	dekzandvlakte op keileem

1.4 Werkwijze

Om de doelstelling te kunnen verwezenlijken werden, conform de opdracht, op het onderzoeksterrein in totaal vier boringen gezet (afb. 1). Deze boringen werden verspreid over het terrein gezet om zo goed mogelijk de bodem te kunnen bemonsteren.

Voor het boren is gebruik gemaakt van een verlengbare edelmanboor met een diameter van 20 cm. Nadat de verstoorde bovenkant van de bodem was weggeboord, is de boorkern tot op het keileem verzameld. De hieruit genomen monsters zijn over een zeef met een maaswijdte van 1 mm nat gezeefd en de residuen zijn onder een binoculaire microscoop onderzocht op aanwezigheid van archeologische indicatoren zoals aardewerkfragmenten, houtskool, vuursteen, natuursteen, verbrand leem en bot.

Afbeelding 1 Locatie van de megaboringen en eerdere boorpunten op het onderzochte terrein (kaart B. Schomaker).

2 Resultaten

De vier boringen zijn gezet tot op het keileem. In boring 1 werd het keileem op ca. 100 cm beneden maaiveld bereikt, in boringen 2 en 3 op 80 cm en in boring 4 op 70 cm. In alle vier de boringen bestaat de bovenste 40–50 cm uit verstoorde grond. De monsters bevatten de grond uit het gedeelte tussen de verstoorde grond en het keileem. In boring 1 werd ca. 6 liter grond verzameld en in de overige boringen ca. 10 liter grond.

In tabel 1 is aangegeven welke materialen in de diverse monsters zijn aangetroffen. In de boringen 1 en 2 werd zeer veel natuursteen gevonden. De boringen 3 en 4 bevatten meer zand en keileem. Het vuursteen dat in de diverse monsters is gevonden, is van natuurlijke aard¹. Het vertoont veel verwerking door waterroiling. De gevonden zaden zijn afkomstig van wilde planten en vermoedelijk ook op natuurlijke wijze in de bodem terecht gekomen. Alleen de glas-, baksteen-, dakpan- en aardewerkresten zijn van antropogene aard. De aardewerkresten omvatten fragmenten van roodbakend aardewerk met een witte slib en/of bruine glazuurlaag. Dit aardewerk dateert uit de Nieuwe Tijd (1500 n. Chr. tot recent).

3 Conclusies

Het terrein is gelegen op een keileemrug met een dekzandafzetting. Gezien de geringe diepte van het keileem onder het oppervlak is deze situatie potentieel van

¹Het gevonden vuursteen is bekeken door de vuursteenspecialist van Archaeological Research & Consultancy, J.R. Veldhuis.

		monster			
		1	2	3	4
dakpan	roodbakend	+	-	+	++
baksteen	roodbakend	+	+	++	++
aardewerk	bruin glazuur	-	-	-	+
aardewerk	witte slib	-	-	-	+
glas	-	+	+	-	+
houtskool	-	+	+	+	+
zaden	-	+	+	+	+
natuursteen	-	+++	+++	++	++
vuursteen	-	+++	+++	+	+

Tabel 1 Waarnemingen in de diverse monsters (+= enkele, += meerdere, +++= veel).

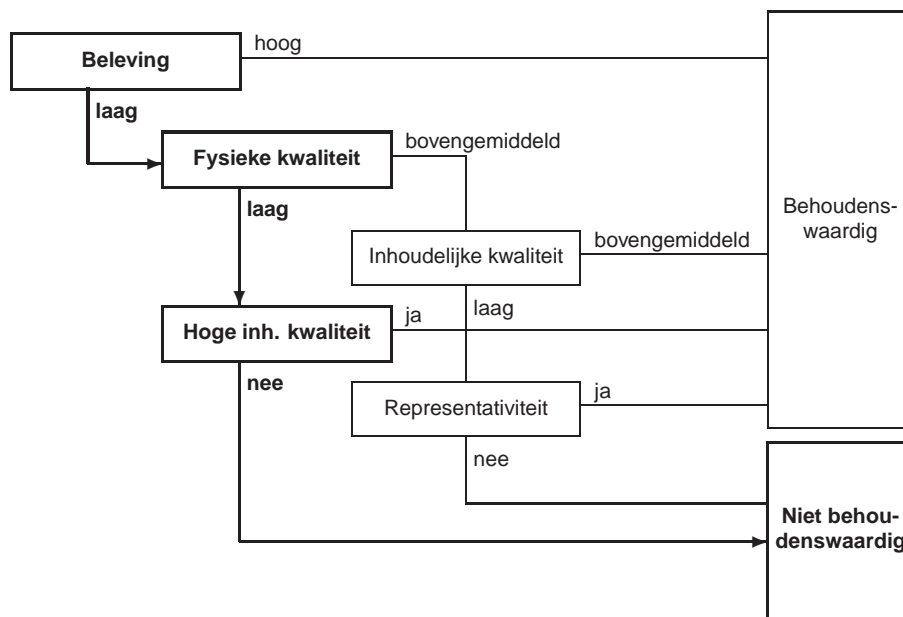
belang omdat zich hier in het verleden menselijke activiteiten kunnen hebben afgespeeld. Het waarderend onderzoek van vier grondmonsters heeft echter geen archeologische indicatoren aangetoond die ouder zijn dan de Nieuwe Tijd. De relatief grote hoeveelheid vuursteen is afkomstig uit het keileem en lijkt niet door de mens te zijn gebruikt. Gezien de geringe grootte van het terrein lijkt het er niet op, dat zich hier op of in het dekzand nog archeologische resten bevinden.

4 Waardering volgens KNA 2.0

Hieronder vindt u de waardering van de resultaten volgens de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 2.0. De waardering bestaat uit een scoretabel met uitleg en een beslissingsdiagram. In de scoretabel worden de resultaten van het onderzoek van een gewicht voorzien (mogelijke scores: 1 t/m 3). Een laag getal representeert een lage waarde en een hoog getal een hoge waarde. In het beslissingsdiagram wordt op basis van de scores in de tabel bepaald of het object behoudenswaardig is. De behoudenswaardigheid van de vindplaats is het leidende criterium voor het bepalen van de noodzaak voor vervolgonderzoek. Een korte uitwerking van de criteria waarmee in de scoretabel rekening wordt gehouden vindt u in bijlage 1. Voor een volledige beschrijving van de normen en regels volgens welke deze waardering tot stand is gekomen, staat de website van het College voor de Archeologische Kwaliteit tot uw beschikking (www.cvak.org). U vindt de documentatie voor deze waardering onder 'KNA: inventariserend veldonderzoek'.

<i>Beleving</i>		opmerkingen
schoonheid	-	
herinneringswaarde	-	
<i>Fysieke kwaliteit</i>		opmerkingen
gaafheid	1	sloopterrein op keileem/dekzandrug

conservering	1	
Inhoudelijke kwaliteit	score	opmerkingen
zeldzaamheid	1	nvt
informatiewaarde	1	nvt
ensemblewaarde	1	nvt
representativiteit	1	nvt

Het terrein is een sloppterrein waarvan de bovenkant sterk is verstoord. Hoewel er een zandlaag op keileem aanwezig is, zijn er geen archeologische indicatoren die een waardeoordeel verdienen.

5 Aanbeveling

Gezien het ontbreken van archeologische indicatoren van enige ouderdom wordt aanbevolen het terrein vrij te geven voor de geplande woningbouw. Inventariserend en waarderend booronderzoek kan echter geen absolute zekerheid geven omtrent de afwezigheid van archeologie. Daarom dient de uitvoerder rekening te houden met de mogelijkheid dat toch archeologische sporen worden aangetroffen. Indien dit het geval is, dient dit onverwijld aan het bevoegd gezag, dhr. G. de Langen, provinciaal archeoloog te Leeuwarden, te worden gemeld.

Literatuur

Huis in 't Veld, J.Y., 2004. *Een archeologisch inventariserend veldonderzoek (IVO) door middel van een bureauonderzoek en boringen aan de Frisiasingel te Burgum, gemeente Tytsjerksteradiel (Fr.)*. Groningen (ARC-Rapporten 2004-33).

Bijlage 1 Waarderingscriteria conform KNA 2.0

<i>Beleving</i>		opmerkingen
schoonheid	–	zichtbaarheid vanaf het maaiveld als landschapselement; vorm en structuur; relatie met omgeving
herinneringswaarde	–	verbondenheid met feitelijk historische gebeurtenis; associatie met toegeschreven kwaliteit of betekenis
<i>Fysieke kwaliteit</i>		opmerkingen
gaaftheid	1/2/3	aanwezigheid sporen; gaaftheid sporen; ruimtelijke gaaftheid; stratigrafie intact; mobilia in situ; ruimtelijke relatie tussen mobilia onderling; ruimtelijke relatie tussen mobilia en sporen; aanwezigheid antropogeen biochemisch residu; stabiliteit van de natuurlijke omgeving
conservering	1/2/3	conservering artefacten (metaal/overig) conservering organisch materiaal
<i>Inhoudelijke kwaliteit</i>		opmerkingen
zeldzaamheid	1/2/3	het aantal vergelijkbare monumenten (monumenttypen) van goede kwaliteit uit dezelfde periode binnen dezelfde archeoregio waarvan de aanwezigheid is vastgesteld;
informatiewaarde	1/2/3	idem, op basis van een recente en specifieke verwachtingskaart opgraving/onderzoek van vergelijkbare monumenten binnen dezelfde archeoregio (minder/meer dan 5 jaar geleden; volledig/partieel); recent en systematisch onderzoek in de betreffende archeoregio; recent en systematisch onderzoek van de betreffende archeologische periode; passen binnen vastgesteld onderzoeksprogramma van universitair instituut, ROB of anderen
ensemblewaarde	1/2/3	synchrone context (voorkomen van monumenten uit dezelfde periode binnen de micro-regio; diachronen context (voorkomen van monumenten uit openvolgende perioden binnen de micro-regio; landschappelijke context (fysisch- en historischegeografische gaaftheid van het contemporaine landschap; aanwezigheid van contemporaine organische sedimenten in de directe omgeving
representativiteit	–	kenmerken voor een bepaald gebied en/of periode; het aantal vergelijkbare monumenten van goede fysieke kwaliteit uit dezelfde periode binnen dezelfde archeoregio waarvan de aanwezigheid is vastgesteld en waarvan behoud is gegarandeerd; idem, op basis van een recente en specifieke verwachtingskaart